

اهمیت گمان نیک نسبت به الله سبحانه و تعالی!

از جابر ابن عبدالله رضی الله عنهما روایت است که گفت، از پیامبر صلی الله علیه وسلم سه روز قبل از وفات اش شنیدم که فرمود:

(لَا يَمُوتَنَّ أَحَدُكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ) (رواه مسلم)

ترجمه: هیچ یکی از شما نمیرد؛ مگر این که باید گمانش را به الله سبحانه و تعالی نیکو نماید.

توضیح حدیث

معنای حسن ظن به الله سبحانه و تعالی، این است که انسان یقین داشته باشد که الله سبحانه و تعالی به وی رحم نموده و وی را عفو می کند، در حالات صحت، خائف و امیدوار باشد و هردو حالت را در حال اعتدال و مساوی حفظ کند. بعضی گفته اند: خوف نسبت به امید ارجح است و هنگامی علامات موت قریب شود، رجاء غلبه می یابد، یا محض رجاء باقی می ماند؛ زیرا مقصود از خوف: دوری و صیانت از معاصی و زشتی هاست و تشویق به تکثیر طاعات و اعمال خیر می باشد، حال آن که دوری از معاصی در این حالت متعذر است؛ لذا حسن ظن نسبت به الله سبحانه و تعالی متضمن افتقار به سوی الله سبحانه و تعالی و اذعان به وی عزوجل می باشد. لذا در همه امور حیات ما، ضرور است که نسبت به الله سبحانه و تعالی حسن ظن داشته باشیم و حسن ظن از جمله عبادات محسوب می شود؛ چنان چه از ابن مسعود رضی الله عنه منقول است: "قسم به ذاتی که معبودی جز وی نمی باشد، هیچ عطائی از بنده مؤمن بهتر از حسن ظن نسبت به الله نمی باشد، قسم به ذاتی که معبود برحقى جز وی نیست، هر بنده ای گمانش را نسبت به الله سبحانه و تعالی نیک بسازد، پاداش آن را الله عزوجل نصیبش می کند. این به سبب آن است که خیر همه اش در اختیار الله سبحانه و تعالی است."

طوری که در حدیث گفته شد: انسان باید در همه حالات نسبت به الله سبحانه و تعالی حسن ظن داشته باشد، در وقت شدائد و سختی ها، در موقع تنگ دستی، غلبه دین و در اوقات دعا؛ چنان چه در حدیث آمده: از الله طلب حاجت کنید و در هنگام طلب کردن، یقین داشته باشید که او دعای شما را اجابت می کند.

در وقت توبه نیز لازم است تا حسن ظن نسبت به الله سبحانه و تعالی داشته باشیم؛ چنان چه در صحیح المسلم از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: "چون بنده گناهی را مرتکب شد و گفت، خدایا گناهم را ببامرز، الله سبحانه و تعالی فرمود: بنده ام گناهی را مرتکب شد و دانست که برای او پروردگاری است که گناهان را می آمرزد و به گناه می گیرد؛ سپس بازگشته گناه نمود و گفت: پروردگارا! گناهم را ببامرز، باز الله تبارک و تعالی می فرماید: بنده ام گناهی را مرتکب شد و دانست که برای او پروردگاری است که گناه را می آمرزد و به گناه مؤاخذه می کند. دوباره بازگشت و گناه نمود و گفت: پروردگارا گناهم را ببخش باز الله سبحانه و تعالی می فرماید بنده ام گناهی را مرتکب شد و دانست که او را پروردگاری است که گناه را می بخشد و به گناه می گیرد. من برای بنده ام آمرزش نمودم؛ پس هر چه می خواهد بکند."

بناءً در مقابل حسن ظن نسبت به الله سبحانه و تعالی، سوء ظن قرارداد و این بسیار خطرناک است؛ زیرا هرکس گمان بد نسبت به الله سبحانه و تعالی داشته باشد بدون شک به حرام واقع شده است، گویا که با این گمان بدش به زبان حال از الله سبحانه و تعالی شکایت کرده و می‌گوید: "پرودگارم به من ظلم کرده است و آنچه مستحق می‌باشم به من عطاء نکرده است."

لذا در این مورد به جا است که بگوئیم: هرگاه کسی گمان کند که قطعاً الله کمکش نکرده است... و هرگاه کسی گمان کند که هرگز الله سبحانه و تعالی حال امت را در هم‌چو اوقات رقت‌بار تغییر نمی‌دهد؛ یقیناً از مسیر حق خارج و در منهیات شرع واقع شده است؛ چنان‌چه واضح است که الله انبیای عزیز خویش را در حالت‌های ضعف شدید، نصرت و یاری نموده است؛ لذا این از سنت الله متعال است که بعد از ابتلاء و مشقتها نصرت و خیر را نصیب امت اسلامی می‌گرداند.

به این اساس ما به الله ایمان داریم، به او سبحانه و تعالی توکل می‌کنیم و نسبت به الله گمان نیک داریم. درعین حال، این را درک کرده‌ایم که قضیه سرنوشت امت این‌شاء‌الله سر به راه شدنی و قریب است و این را به یقین می‌دانیم که ما نباید منتظر آن باشیم که خلیفه مسلمان، روی بال‌های ملک از آسمان بر ما فرود می‌آید؛ بلکه ضرور باید در این راستا با جدیت تام کار و فعالیت کرد؛ زیرا الله عزوجل می‌فرماید:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾ [الرعد: 11]

ترجمه: الله سبحانه و تعالی حال و وضع هیچ قوم و ملتی را تغییر نمی‌دهد (و ایشان را از بدبختی به خوش‌بختی، از نادانی به دانائی، از ذلت به عزت، از نوکری به سروری، نمی‌کشاند)؛ مگر این‌که آنان احوال خود را تغییر دهند.

این همان گمان نیکی است، که نسبت به الله سبحانه و تعالی داریم و نتیجه اعمال‌مان را برای ما متحقق می‌گرداند. واقعیت حیات امروزی امت بیان‌گر قرب این حقیقت می‌باشد. چطور نپذیریم؛ درحالی‌که هجوم علیه اسلام هر لحظه و هر دقیقه و هر ساعتی زیاد می‌شود. چگونه نپذیریم؛ درحالی‌که مسلمان به یقین و استقامت در صفوف عاملین اعاده خلافت اسلامی صف آرایی می‌کنند. چطور نپذیریم؛ درحالی‌که هر روز امت لواهای توحید را در سرزمین شام و غیره با شجاعت تام بر افراشته و طالب تحکیم احکام قرآنی می‌باشند. این است همه و همه امارات و نشانه‌های زیادی که امت را به سوی طریق و تغییر حقیقی اقامه دولت خلافت اسلامی، قریب، ترغیب و امیدوار می‌گرداند.

خلاصه حدیث

- 1- بنده نسبت به الله سبحانه و تعالی همیشه و در همه حالات گمان نیک داشته باشد، چه در اعمال باشد و یا در افکار.
- 2- حسن ظن نسبت به الله سبحانه و تعالی از عبادات است و برعکس سوء ظن، گناه، عصیان و حتی انسان را به کفر می‌کشاند.

3- حسن ظن نسبت به الله سبحانه وتعالی باعث ایجاد خوف و امید و در نهایت باعث حسن خاتمه انسان می‌گردد.